

Ha hallgatok se számít

Lázár Júlia versei elé

Szerencsére még mindig nem ritka, ma már azonban feltűnő jelenség.

Lázár Júlia, olyan fegyelmezett, kiforrott hangú „lírával” lep meg, amelynek ilyen korai megteremtésére, kidolgozására csak kivételes, igen karakteres egyéniségek képesek.

Pokolian fiatal. 26 éves. És ma, amikor az „arctalanság” utáni arctalan időket vagyunk kénytelenek élni, az ő megjelenése az ő korával infantilis gesztusnak fog minősülni azok előtt, akik szerint a felnőtt költőnek nem a felnőttek között a helye.

Lázár Júlia akkor született, amikor már nem költőnek születtek a költők. (A kiűzetés, a kiátkoztatás, a kitiltás szerencséjét hozza meg neked a – magyar irodalom!)

Végtelenül szomorú, hiszen: „a többiek, körül: viszonylatok. nem barátok, de tárgyakkal erő.”

Tragikusan boldog, hiszen: „te idegen vagy, gyűlöllek te én”, és máshol: „bolondítson mást látszat-szenvedély”.

Rejtőzködő, „bujkáló” költőnek szokás nevezni a hozzá hasonlót. De amit élményeivel, ötleteivel, az életanyaggal és az élet anyagaival művel, nehezen hasonlítható. Pedig sokat tanult. Joyce-tól és Eliot-tól például és talán legelső sorban. Szakmai tisztességét talán másoktól is.

Érzelmét is visszafogja, és persze: valamennyi sora mögött egy, emberi viszonylataiban tétova, változtatni képtelen, és nem is igazán akaró – azaz: akarni nem mindig tudó – ember végtelen szomorúsága kiált – suttogva. „tudod hibáid. van elég / élni kevés. szerezz hozzá hamar.”

Leírja és levonja a „ha hallgatok se számít” – gondoljunk csak egy kicsit mélyebben bele – borzasztóan kegyetlen konzekvenciáit, és elköveti a legvégzetesebbet, a leginkább visszavonhatatlant: *szép* versei által költővé avatja magát. (Költő? A szónak mely – kortalan avagy korszakalkotó – értelmében?)

Most hangsúly a *szépen*.

Ugyanazzal a – még nem gesztusértékű – mozdulattal hozza vissza a versbe a lélek szépségét és a *rim varázsát*. És a poklot járja meg, aki általa szembenéz.

A világ – soha így a pusztába dobva le nem írta ezt a szót –, a világ olyan, amilyen; megváltani, változtatni rajta nemigen érdemes már. Bölcsen unatkozni fölötte sokkalta méltóbb dolog. S mindeközben a költő, mindaddig, amíg humoránál – eszénél – van, okos följegyzéseket készít. Érzelmek ütköznek indulatok helyett. Érzelmek kerülnek az érzelmek viharába.

„Ott a kard fölött fejed / de azt mondják hogy sokmindent kibír. / nem érdekel a világ elveszett / ma élek. vág a levegő. helyet.”

Indulat –, ha van – rejtve marad, és ami a versekben mégis megrekedt, azt olyan finom eleganciával *buktatja elő*, hogy ha nem elemezzük, elsiklunk fölötte.

A világot nem kell megváltani. A világot, amelyik dögunalmat gőzölögten ki magából, nem megváltani kell, hanem nem kell tudomást venni róla.

No, igen, de a bűz?!

A világot, amelyik dögunalmat áraszt magából, mindenekelőtt, vegyük tudomásul.

Ez az a kettősség, ami verseinek feszültségét folyamatosan adagolja.

Ha ez az unalom az arcon nyomot nem is hagyott, kívül is, belül is elindítja a záporokat. És ez az *az unalom*, ami világokat *mos el*. Kettősség ez is. „ne pirulj el, csak süsd le a szemed, / én bús fivérem, ettől szép az élet, / a sulykot vagy önmagad elveted, / és megnézed, hogy melyik hol mit érhet // örülsz, a kezed összedörgölöd, / kit érdekel, hogy mennyire unod, / az arcodon nem hagyott nyomot, / de fontos ez? hogy így vagy, úgy sűrög az ember?...” – akár *ars poetica* is lehetne, ha tudna, ha akarna, ha szükségesnek tartaná, hogy nyilvánosság előtt, a fehér papírlap fölött *ars poeticáról* gondolkodjék, gondoskodjék.

A kihagyásos technika a rejtőzködés kitűnő eszköze. Nagyon fontos, ami megjelenik, még fontosabb, ami papírra kerül. Talán mindennél fontosabb, amit elhallgat. Ezt a technikát, amivel ma újra olyan sokan élnek – és visszaélnék –, nem olyan egyszerű működtetni. Ami megmarad, vajon milyen kontextusban marad meg? Amit elhallgat, vajon milyen kontextusból marad ki?

És milyen kontextusba kerül így, elhallgatva?!

Lázár Júliának nincsenek felesleges szavai. Szófukarnak tűnhet, pedig éppen *ellenkezőleg: pontos*.

Aki leírja, hogy „én nem tudtam, / hogy számít minden” – az –, ha korábban nem is – attól a pillanattól nagyon jól tudja: számít minden.

A sarokban egy képen a téli táj, és a ráfagyott folyó. A képzeletbeli sárga korcs, ha fölpattanok, visszaránt.

De ez már a „páros magány mezsgye végtelenje”. És az már valaki más(nak a költészete), és épp *úgy* a miénk.

KÖRÖSSI P. JÓZSEF

LAZÁR JÚLIA HÁROM VERSE

Ajánlás:

nemcsak írni. én nem tudtam,
hogy számít minden. a kattanás,
a cigarettatárca, az aprózó mozdulat
és letről a kutyaugatás.

tanított

a folyosón